

กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม
พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญาันทภิกขุ)
The Research Study of Mind Persuasive Techniques
in Lecture of Phra Phrommangalājāraya
(Ven. Paññānanda Bhikkhu)

วิระวัลย์ ดีเลิศ*

Wirawan Deelert

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญาันทภิกขุ) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) องค์กรประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม พบว่าชื่อเรื่องที่มีคำศัพท์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา บทนำที่ขึ้นต้นด้วยการเกริ่นถึงความเป็นมาหรือสาเหตุของเรื่อง เนื้อเรื่องพบว่าที่กล่าวถึงสาระ ประเด็นสำคัญไว้ตอนต้นเรื่อง และบทสรุปที่แสดงทรรศนะ ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ พบว่ามีมากที่สุด 2) กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรมมีทั้งหมด 3 วิธี พบว่ากลวิธีประเภทที่ 3 คือกลวิธีการโน้มน้าวที่ใช้การอ้างพุทธศาสนาและพุทธภาษิต พบว่ามีมากเพื่อช่วยจูงใจและให้ผู้รับสารสนใจ

* อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี; Email: nong00nung@gmail.com

คำสำคัญ: กลวิธีการโน้มน้าวใจ, ปรีเฉทปาฐกถาธรรม, พระพรหมมั่งคลาจารย์ (หลวงพ่อดุญฐานันทภิกขุ)

Abstract

The research study of mind persuasive techniques in lecture of Phra Phrommanggalājāraya (Ven. Paññānanda Bhikkhu) is a qualitative research. This study can be divided into two parts as follows: 1. The lecture components: the title contains words about Buddhism and the introduction begins with the origin or cause of the issue. The story is to focus on the content and the subject. A summary of the four elements show the most vision. 2. Strategies of mind persuasion in lecture with all three strategies found that the 3rd strategy shows the persuasion as refer to proverbs of Buddhist and helps attract ion and keep audiences interested.

Key Word: Persuasive, Devices, Phra Phrommanggalājāraya (Ven. Paññānanda Bhikkhu)

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนา โดยมีสถาบันสงฆ์เป็นสถาบันหลักในการทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้าให้เข้าไปสู่กระแสสำนึกของพุทธศาสนิกชน

พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) พระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ความโดดเด่นของท่านคือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างตรงไปตรงมา ตามพระธรรมวินัยดังกล่าวของ พิชชาภา ลือสกุลธรรม (2550) ว่า “เป็นพระสุปฏิปันโนพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นพระนักเทศน์และพระนักปฏิบัติที่แสวงหาโอกาสในการเทศนาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการต้อนรับของคนในชาติและของโลกตามหลักศาสนธรรมจนทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาจำนวนมาก การเทศน์อย่างตรงไปตรงมาไม่เกรงใจใคร จุดเด่นของท่านคือการปรับหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เข้ากับหลักวิทยาศาสตร์และสังคมที่เป็นสังคมนิยมและปฏิบัติได้จริง ชี้ทางให้คนก้าวพ้นจากความมั่งงายไร้เหตุผล ละอายมุขและกิเลสทั้งปวง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายมีอุทาหรณ์ ซึ่งข้อมูลในการเทศน์เป็นข้อมูลดิบที่ได้จากการไปเทศน์ในที่ต่างๆ ผสมกับความคิดของตนเอง อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความแตกฉานลุ่มลึกในหลักศาสนา มีทัศนคติที่ทันยุคทันเหตุการณ์” นอกจากนี้คณะธรรมสภา (2553: 4) ได้กล่าวอีกว่า “ปัญญานันทภิกขุ” เป็นพระภิกษุที่ชาวไทยและต่างประเทศรู้จักกันในฐานะ นักปาฐกถาธรรมที่ยึดต้นแบบการย่นเทศนาจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเผยแผ่ธรรมะโดยไม่ระย่อทอดลอยต่ออุปสรรคใดๆ แม้กาลเวลาชีวิตที่ล่วงเลยและอำนาจอิทธิพลใดๆ เป็นผู้ยืนหยัดอย่างมั่นคงในพระรัตนตรัยและเป็นอยู่โดยธรรมอันพระตถาคตไว้ดีแล้ว”

นอกจากนี้ พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) ยังเป็นพระภิกษุในฐานะนักปฏิบัตินิยม พบว่ามี 1. อริยมรรคมีองค์ 8 ตามอรรถาธิบายของท่านปัญญานันทภิกขุ ประกอบด้วย สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวาจาเย สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เป็นหลักพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งนำไปสู่การฝึกพฤติกรรมที่สามารถทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นไปอย่างราบรื่น 2. การปฏิบัตินิยม เป็นทฤษฎีทางปรัชญาที่ยืนยันว่า การปฏิบัติเท่านั้นที่จะทำให้ความคิดของมนุษย์เป็นจริงได้ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้ ยิ่งไปกว่านั้นวิธีการปฏิบัติก็มีเนกประการ สามารถที่จะเลือกมาปฏิบัติได้ เพื่อให้การ

ดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น 3. ทั้งสองแนวคิดมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการปฏิบัติของมนุษย์เท่านั้นที่ทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นไปด้วยดี แต่การปฏิบัติของทั้งสองต่างกัน โดยอริยมรรคมีองค์ 8 เป็นการปฏิบัติที่เน้นการกระทำของมนุษย์เอง และต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา ส่วนปฏิบัตินิยมเป็นการปฏิบัติของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเป็นการปฏิบัติที่สิ้นสุดเฉพาะสถานการณ์นั้น ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติต่อเนื่องกัน กล่าวโดยสรุปการปฏิบัติตามหลักปฏิบัตินิยมเป็นเพียงการดำเนินชีวิตในลักษณะหนึ่งตามหลักพุทธธรรม

วันที่ 11 พฤษภาคม 2554 ถือเป็นวันครบรอบ 100 ปีชาตกาล พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) กล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่สังคมมากมาย สมควรที่จะเป็นแบบอย่างให้ประชาชนได้น้อมนำหลักคำสอนมาประพฤติปฏิบัติ และกลวิธีการถ่ายทอดปาฐกถาธรรมเพื่อให้เป็นแนวคิดและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ)
2. เพื่อศึกษากลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ)

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิเคราะห์ แนวคิด และทฤษฎีเรื่องการสื่อสาร ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการ

โน้มน้าวใจ องค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม และกลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา)

การวิจัยนี้เป็นข้อมูลประเภทเอกสาร คือรวบรวมข้อมูลปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) โดยเลือกจากหนังสือ อาริยบูชา 100 ปี ชาตกาล พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมคำปาฐกถาธรรมทั้งหมด ได้แก่ 1) อยู่กับความดีของชีวิต 2) อยู่กับความพอใจชีวิตดีมีสุข 3) อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ 4) ชีวิตงามด้วยความดี

การวิจัยมีขั้นตอนในการศึกษาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ ได้รวบรวมข้อมูลปริเฉทปาฐกถาธรรมพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) โดยผู้วิจัยเลือกจากหนังสือ อาริยบูชา 100 ปี ชาตกาล พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมคำปาฐกถาธรรมทั้งหมด ได้แก่ 1) อยู่กับความดีของชีวิต 2) อยู่กับความพอใจชีวิตดีมีสุข 3) อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ 4) ชีวิตงามด้วยความดี มาวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้

1. องค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม มี 4 องค์ประกอบ

1.1 ชื่อเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องที่ดี จะต้องตั้งให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ แปลกใหม่ และคมขำ จำง่าย และคลุมเนื้อเรื่องได้ทั้งหมด

1.2 บทนำ เป็นจุดดึงดูดความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟังได้มากที่สุด

1.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนที่สำคัญ เนื่องจากผู้พูดสามารถถ่ายทอดสาระสำคัญ รายละเอียด เสนอข้อเท็จจริง และยังเป็นส่วนที่ผู้ฟังได้รับเนื้อหาสาระมากที่สุด

1.4 บทสรุป เป็นการนำประเด็นหลักที่ได้บรรยายไว้แล้วในส่วนของเนื้อเรื่องมากล่าวโดยสรุปย่อ บทสรุปจึงมีความสำคัญไม่ด้อยไปกว่าองค์ประกอบอื่นๆ เนื่องจากบทสรุปจะเน้นย้ำเนื้อหาที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. ศึกษาวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม มี 3 วิธี

2.1 กลวิธีการแสดงตัวอย่างเป็นการยกตัวอย่างประกอบในการปาฐกถาธรรม เพื่อขยายความให้ผู้รับสารได้เข้าใจเรื่อง

2.2 กลวิธีการอ้างพุทธศาสนาและพุทธภาษิตเป็นการกล่าวอ้างถึงหลักความเชื่อและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ภาษาธรรมะหรือใช้บาลี

2.3 กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เป็นการถามคำถามที่คาดหวังให้ผู้รับสารคล้อยตาม และมีส่วนร่วมในการปาฐกถาธรรม

เมื่อรวบรวมเอกสารและข้อมูลแล้ว จึงนำไปสู่การศึกษาโดยวิธีพรรณนาตลอดจนวิเคราะห์ เรียบเรียง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

เรื่องกลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันท์ทิกขุ) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันท์ทิกขุ) โดยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม องค์ประกอบในปริเฉทปาฐกถาธรรม นั้นมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อเรื่อง บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป พบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่องที่มีคำศัพท์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งชื่อเรื่องในลักษณะนี้พบว่ามียุทธศาสตร์มากที่สุด พบจากคำศัพท์ในการปาฐกถาธรรม เพื่อนำเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น

- รู้จักทำลาย**ความชั่ว** เอาชนะกิเลส
- **พระพุทธเจ้า**คือเครื่องรางป้องกันภัยอันตราย (อยู่กับความดีของชีวิต)
- เสรีภาพจากความ**ทุกข์ สุข**ที่ใจเรา
- ฐานของชีวิต คือ**พระธรรม**นำสู่ความดีมีสุข
- จงเดินทาง**พระ** ละทาง**มาร** ด้วยองค์สามความดี
- **ทฤษฎี**นั้นทำให้เกิดปัญญา (ชีวิตงามด้วยความดี)

รองลงมาซื้อเรื่องที่มีคำศัพท์เกี่ยวกับอุปนิสัยของมนุษย์ เพื่อพิจารณาลักษณะอุปนิสัยของมนุษย์ เช่น

- รู้จักทำลายความชั่ว เอาชนะกิเลส
- เรียนรู้ที่จะปล่อยวาง ละความโกรธเกลียด (อยู่กับความพอใจ ชีวิตดีมีความสุข)

1.2 บทนำพบว่ามี 2 ลักษณะ คือบทนำที่ขึ้นต้นด้วยการเกริ่นถึงความ เป็นมาหรือสาเหตุของเรื่อง จากงานเขียนทั้งหมด พบว่ามี 80 เรื่อง มีปรากฏมากที่สุด เป็นการนำเสนอเพื่อสอนและนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันและสังคม เช่น

“ทุกขโงมตีโดยไม่รู้ตัว อะไรๆ มาโงมตีโดยไม่รู้ตัวไม่ทันตั้งตัวเลยก็หนักทุกที เพราะไม่ได้เตรียมตัวก่อนเลยก็หนักทุกที เพราะไม่ได้เตรียมตัวไว้ก่อน คนที่ศึกษาธรรมะ ก็คือคนที่เตรียมตัวไว้ล่วงหน้าในการที่จะผจญกับปัญหาประเภทต่างๆ ที่มันจะเข้ามาหลุมหลุมจิตใจของเราโดยเราไม่เสียท่าแก่สิ่งนั้น อันนี้เขาเรียกว่าได้ประโยชน์ จากสิ่งที่เราเรียนมาคือธรรมะที่จะได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน” (ต้นรู้กับชีวิต: อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ: 99)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อดำ ปัญญานันทภิกขุ) ขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงสาเหตุของเรื่องที่ท่านจะเสนอต่อไปในเรื่อง คือการตื่นรู้กับชีวิต ไม่ว่าจะเกิดปัญหาจนเกิดความทุกข์เข้ามาในสถานการณ์ใด ให้ระลึกถึงธรรมะของพระพุทธเจ้า แล้วพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือขึ้นต้นด้วยการแจ้งหัวข้อเทศนาเพื่อแจ้งจุดประสงค์อย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาษาที่ได้ใจความ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหารชัดเจน จากงานเขียนทั้งหมด พบว่ามี 30 เรื่อง เช่น

“เราต้องการทำหน้าที่ด้วยความพอใจ เพราะถ้าเราไม่พอใจ ก็เหมือนกับเขียนตัวเราเอง”

“เราต้องพอใจในสิ่งที่มีอยู่เฉพาะหน้า พอใจในหน้าที่ ในการทำงานที่เราต้องปฏิบัติ” (หน้าที่กับความพอใจ: อยู่กับความพอใจชีวิตดีมีความสุข: 39)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันท์ภิกขุ) ขึ้นต้นด้วยการแจ้งหัวข้อเทศนาว่าเนื้อเรื่องที่ท่านจะเสนอต่อไป คือ หน้าที่กับความพอใจ เพื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้ถึงเนื้อเรื่องและรับทราบทันที สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารได้รับรู้ถึงความสำคัญของหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่ได้ดีแล้วความพอใจก็จะเกิดขึ้น

1.3 เนื้อเรื่องพบว่ามี 2 ประเภท คือ เนื้อเรื่องที่กล่าวถึงสาระและประเด็นสำคัญไว้ตอนต้นเรื่อง มี 99 เรื่อง เพื่อให้สัมพันธ์กับบทนำ รวมถึงใช้คำสั่งสอนจากธรรมะ ให้ผู้รับสารมีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เช่น

“ถ้าเราเป็นพุทธบริษัท ก็ถือว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้สอนธรรมะ คำสั่งสอนของพระองค์นั้นเป็นตัวธรรมะ คำสั่งสอนของพระองค์นั้นเป็นตัวพระธรรม ผู้ปฏิบัติสืบต่อมา เรียกว่า พระอริยสงฆ์ คือผู้ที่ออกบวชปฏิบัติตนพันทุกข์ เป็นตัวอย่างชาวบ้าน เราเรียกว่า พระอริยสงฆ์ สามประการนี้เป็นสรณะเป็นที่พึ่งทางใจ เราจะเอาสิ่งสามประการนี้มาเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตรายนั้น ก็ต้องมีความเชื่อให้มั่นคง นึกถึงพระองค์บ่อยๆ การนึกถึงสิ่งนั้นก็ช่วยให้จิตใจของเราห่างออกไปจากสิ่งอื่นๆ”

(พระพุทธเจ้าคือเครื่องรางป้องกันภัยอันตราย: อยู่กับความพอใจชีวิตดีมีความสุข: 34)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันท์ภิกขุ) ต้องการให้คนเราเวลาทำอะไรก็ตามให้หมั่นนึกถึงหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้เสมอเพื่อที่จะได้พิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือชั่ว

รองลงมาคือเนื้อเรื่องโดยใช้เรื่องเล่าและการเปรียบเทียบมี 2 แบบ คือ 1) เรื่องเล่าที่เป็นเรื่องเล่าจากประสบการณ์ หรือเรื่องเล่าในลักษณะของนิทาน จำนวน 2 เรื่อง โดยยังไม่มี การเปรียบเทียบของเนื้อเรื่อง จำนวนทั้งสิ้น 2 เรื่องเป็นการยกเหตุการณ์ของพระอัครสาวกของพระพุทธเจ้ามานำเสนอโดยสอดแทรกข้อหลักธรรมะ เช่น

“กาลครั้งหนึ่งพระสารีบุตรท่านเดินไปทุ่งนา มีสามเณรน้อยลูกศิษย์ไปด้วย ไปเห็นขวานาเขาขุดเหมืองชักน้ำเข้านา ท่านก็บอกเณรน้อยว่า “ขวานาเขาขุดเหมืองเอาน้ำเข้านา เธอจะต้องฝึกจิตของเธอให้เหมือนกับขวานาที่ทำหน้าที่การงานของ

เขา” ไปเห็นลูกศร ท่านก็บอกว่า “ช่างแต่งลูกศร แต่งศรให้มันตรง เพื่อจะได้ยิงแม่นยำ เธอก็ต้องฝึกจิตของเธอเหมือนกับช่างตัดลูกศร” มีคำสอนมากมายที่ว่าให้พยายาม ฝึกจิต ฝึาคูจิต ตบแต่งจิตของตนให้มันดีขึ้น ความจริงจิตมันดีอยู่แล้ว แต่ว่าที่ไม่ดีก็เพราะว่าเราไม่รู้วิธีป้องกัน ปล่อยให้สิ่งต่างๆ เข้ามาเกาะกุมจิตใจ เรียกว่ามีกิเลส เกิดขึ้น” (จักได้บาปหรือบุญอยู่ที่จิตคิดดีหรือคิดชั่ว: อยู่กับความดีของชีวิต: 114)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) ต้องการให้คนเรามีสติปัญญาคิดไตร่ตรองว่าเรื่องที่กำลังทำอยู่เป็นเรื่องที่คิดดี สิ่งสำคัญคือจิตใจต้องแน่วแน่

2) เรื่องเล่าโดยใช้การเปรียบเทียบเป็นอุปมาอุปไมย จำนวน 10 เรื่องเป็นการเปรียบเทียบข้อธรรมะที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เช่น

“การยกของมันต้องมีเครื่องมือ ไม่มีเครื่องยกไม่ไหว ยิ่งในสมัยนี้ของมันหนักๆ ที่เราใช้ มันต้องมีเครื่องทุ่นแรงเป็นเครื่องมือสำหรับที่จะยกจะวาง หรือจะเอาไปตั้งตรงนั้นตรงนี้ มันสะดวก ธรรมะก็เป็นเหมือนเครื่องทุ่นแรงของจิตใจ ทำให้เราเอาไปใช้เป็นเครื่องแก้ปัญหาวชิวิตประจำวัน เช่นมีเรื่องหนักใจขึ้นมา หนักอึ้งมันไม่ร้ายเท่ากับหนักใจ หนักข้าวหนักของยกไม่ไหวก็ทิ้งไว้นั้นก็แล้วกัน แต่ว่าของที่หนักใจมันทิ้งไม่ได้ มันต้องแบกมันไปตลอดเวลา เป็นภาระที่เกาะจับเราตลอดเวลา เหมือนกับตัวทากตัวปลิงที่มันเกาะแน่นเราไม่สามารถจะเอามันทิ้งได้ อารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในใจของเราก็เหมือนกัน มันเกาะจับอยู่ในจิตใจของเรา หนักอึ้งอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราไม่มีเครื่องมือสำหรับที่ปลดมันออก เราก็ต้องเป็นทุกข์เจียนตาย ได้รับทุกข์ขนาดหนัก อันนี้มีอยู่ในชีวิตเราๆ ท่านๆ ทั้งหลาย ก็คงจะได้ประสบปัญหาเหล่านี้มาบ้าง เป็นธรรมดา” (ธรรมะคือเครื่องมือป้องกันของชีวิต: อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ์: 92)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) กล่าวในเนื้อหาเป็นการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย คืออุปมาเครื่องมือที่ช่วยสิ่งของเปรียบเหมือนธรรมะที่เป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยความทุกข์

“ไฟเกิดขึ้นเพราะการสัมผัสของไม้สองอัน เกิดจากความร้อนแล้วก็เกิดไฟขึ้นมา ถ้ายังมีเชื้อไฟมันก็ยังลุกอยู่ ถ้าหมดเชื้อเมื่อใดไฟมันก็ดับเมื่อนั้น ฉันทดึกเลสก็เหมือนกับไฟ ฉันทัน เพราะฉะนั้นในที่บางแห่งท่านจึงเรียกว่าไฟกิเลส เช่น ราคะคือไฟคือราคะ โสรัศคคือ ไฟคือโทสะ โมหาคคือ ไฟคือโมหะ ไฟคือความริษยา ไฟคือความพยาบาท เรียกว่าเป็นกองไฟนั่นเอง” (อย่าอยู่ร้อนด้วยไฟคือกิเลสแต่จงอยู่ให้เย็นด้วยธรรมะ: อยู่กับความดีของชีวิต: 95)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) กล่าวในเนื้อหาเป็นการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย คือการเปรียบเทียบไฟนั้นเสมือนกิเลสที่คอยทำลายตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นความริษยา ความพยาบาท ความโกรธ เกลียด ความอยากได้อะไรมี ล้วนก่อให้เกิดกิเลส

1.4 บทสรุปแบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ

1.4.1 บทสรุปที่แสดงทรรศนะ มีจำนวนทั้งสิ้น 58 เรื่องเป็นบทสรุปที่เกี่ยวกับประเด็นชี้แจง ทำความเข้าใจเสนอแนะทางเลือก หรือแนะนำแนวทางต่างๆ ที่เหมาะสมในการเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้ เช่น

“มนุษย์เรานี้มีปัญหาที่มีความคิดความอ่านจึงได้ทำอะไรเป็นระเบียบถูกต้อง มนุษย์เราต้องแสวงหาสิ่งปลอบโยนจิตใจ ให้คลายจากความทุกข์ ความเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน การแสวงหาสิ่งปลอบโยนจิตใจนี้ ก็แสวงหาตามฐานของจิตใจ ตามความรู้ที่ตัวมีพอสมควร คือเกี่ยวข้องกับปัญหา ถ้าปัญหาน้อยก็หาที่พึ่งชั้นน้อยๆ ปัญหาสูงขึ้นไปหน่อยก็สูงขึ้นไปเป็นลำดับ เพราะฉะนั้น สิ่งที่เรียกว่าศาสนาที่คนนับถืออยู่ในโลกนี้มีรูปต่างๆ กัน มีแบบต่างๆ กันไปตามชั้นของบุคคลนั้น คนชั้นเด็กก็ถืออีกอย่างหนึ่ง ชั้นผู้ใหญ่ก็ถืออีกอย่างหนึ่ง ผู้มีการศึกษาน้อยมีปัญหาน้อยก็รับได้เท่าที่ตัวจะรับได้ ส่วนผู้ปัญหาสูงขึ้นไปก็รับสูงขึ้นไปเรื่อยๆ อันเรื่องนี้เรียกว่าพื้นฐานเป็นธรรมดาของคน” (ชีวิตงามด้วยความดี: เรียนรู้ให้ทันทุกข์: 23)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุ) กล่าวในส่วนสรุป ในทรศนะคือ การคลายทุกข์จะต้องแสวงหาการคลายทุกข์ด้วยจิตใจ ซึ่งจิตใจแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการคิดที่ทำให้เกิดปัญญาตามวิวุฒิ

1.4.2 บทสรุปที่คิดถึงต่อ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่องเป็นบทสรุปที่ผู้รับสารต้องใช้ในการพิจารณาและทัศนคติของตนเอง เช่น

“เราจะทำอะไรด้วยปัญญา ด้วยเหตุด้วยผล จะไม่ทำด้วยความบ้าคลั่ง ยึดมั่นถือมั่นด้วยชาตินิยม พวกบ้าคลั่งเหมือนกัน พวกฮิตเลอร์ก็เรียกว่าบ้าคลั่งเหมือนกัน คลั่งชาตินิยม คือว่าคนพวกเยอรมันนี้เป็นพวกอารยันเป็นพวกที่เจริญ แล้วก็รังเกียจพวกยิวเป็นที่สุด ทำลายยิวจับยิวไปฆ่าเป็นพันๆ คนเอาไปฆ่ารวมกัน พวกที่ไม่ตายเหลืออยู่ก็ไม่รู้จักว่าใครเป็นผู้สังฆา พวกยิวก็โกรธมากต้องจับคนฆ่ามาให้ได้” (อยู่กับความพอใจชีวิตมีความสุข: ยึดมั่นถือมั่นอย่างมีสติ: 87)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่คิดถึงต่อ คือการให้คนในศาสนาจงอย่ายึดมั่นถือมั่นเพราะจะทำให้บ้านเมือง สังคม และประเทศชาติจะเดือดร้อน

1.4.3 บทสรุปที่อ้างคำสอนมีจำนวนทั้งสิ้น 28 เรื่องเป็นบทสรุปที่ใช้คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนยอมรับ เช่น

“การช่วยตนเองนั้น มีหลักแก่นแท้ว่าต้องพึ่งธรรมะ ต้องศึกษาธรรมะแล้วนำธรรมะมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันพึ่งตนก็คือธรรมะนั้นเอง หมายความว่าเราจะต้องปฏิบัติธรรม ถ้าเราไม่ปฏิบัติธรรมเราก็พึ่งตนเองไม่ได้ ช่วยตนเองไม่ได้ หลักการมันมีอยู่อย่างนี้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราควรเริ่มต้น ก็คือศึกษาทางให้เข้าใจ เมื่อรู้ทางแล้วเดินตามทางนั้น เดินไปข้างหน้าอย่าหยุดยั้งแม้จะไม่มีใครมาตะโกนมาเรียกร้องให้เราแวะข้างทางให้เราหยุด เราไม่เอา เราจะเดินของเราไปตามเส้นทางที่เราได้รู้และได้เข้าใจ แล้วสักวันหนึ่งเราก็จะถึงจุดหมายปลายทางด้วยตัวของเราเอง

คือเราพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนในชีวิตประจำวันด้วยตัวของเราเอง” (ชีวิตงามด้วยความดี: ที่พึ่งที่ดีที่สุด: 39)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่อ้างคำสอน คือ สอนให้ใช้ธรรมะในการแก้ปัญหา และเมื่อเข้าใจธรรมะก็จะช่วยให้พ้นทุกข์ได้

“เบื้องต้นเราต้องยอมรับหลักการว่ากิเลสไม่ใช่ของดั้งเดิม อะไรๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นมันเป็นเรื่องเกิดขึ้นดับไป เกิดขึ้นดับไปอยู่ตลอดเวลา เรียกว่ารับหลักการดั้งเดิมก่อนเป็นข้อมูลฐานไว้ได้อย่างนี้แล้ว ต่อจากนั้นเราค่อยพิจารณาอะไรเป็นเหตุก่อให้เกิดขึ้น ทางเกิดของกิเลสมันก็ทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ ที่เราเรียกว่าอายตนะ 6 บ้าง ทวาร 6 บ้าง “อายตนะ” แปลว่า “ที่ต่อ” คืออายตนะภายในมันไปต่อกับภายนอก ภายในก็มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ภายนอกก็คู่กัน รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ รูปต่อมาต่อกับตา เสียงมาต่อกับหู กลิ่นมาต่อกับจมูก รสมาต่อกับลิ้น โผฏฐัพพะมาต่อกับปลายประสาท ธรรมารมณ์ก็เกิดขึ้นที่ใจของเรามันต่อเนื่องกันอย่างนี้ เมื่อสิ่งเหล่านี้มาเชื่อมโยงกันเข้าแล้ว มันก็เกิดปฏิภิกิริยาขึ้นมาทันที” (ชีวิตความดีของชีวิต: จงใช้สติเป็นเครื่องกันปัญญาเป็นเครื่องกรอง: 101)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญา นันทภิกขุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่อ้างคำสอน คือ สอนให้ใช้สติในการกลั่นกรอง แสดงให้เห็นเกี่ยวกับกิเลสว่าเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวโดยเฉพาะการใช้สัมผัสทั้ง 5 อย่างของร่างกาย

1.4.4 บทสรุปที่กล่าวสรรเสริญ มีจำนวนทั้งสิ้น 2 เรื่องเป็นบทสรุปเพื่อสรรเสริญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระองค์ทรงเป็นธรรมราชา เช่น

“องค์พระมหากษัตริย์เองนั้น ทรงเป็นประพฤติธรรม ทรงนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตในการทำงานตลอดเวลา พระองค์ทรงนั่งสมาธิทุกคืน ทรงฟังธรรมะที่พระราชินีอ่านถวาย และก่อนที่เข้าที่บรรทม ก็ทรงนั่งทำสมาธิ อย่างน้อยก็ครึ่งชั่วโมง

แล้วจึงประทับบรมมหาราชวัง ตื่นบรรทมก็สงบพระทัย นั่งคิดว่าวางแผนว่าวันนี้ จะทำอะไร ที่จะเป็นประโยชน์เป็นความสุขแก่ประชาชน” (ชีวิตงามด้วยความดี: เดินตามคำพ่อสอน: 140)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัญญา นันทภิกขุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่ที่กล่าวสรรเสริญ คือ กล่าวสรรเสริญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะพระองค์ทรงเป็นธรรมราชาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนของพระองค์

“พระเจ้าแผ่นดินสมัยก่อนๆ ท่านก็ฝึกของท่านเหมือนกัน ท่านมีภาระมากกว่าพระมหากษัตริย์ในสมัยปัจจุบัน เพราะอำนาจอยู่ที่พระองค์ทั้งนั้น แม้จะมีที่ปรึกษา แต่ก็กยสิทธิ์ถวายสุดแล้วแต่จะทรงกรุณาโปรดเกล้า เพราะฉะนั้นจิตของท่านก็มั่นคง สิ่งงานสิ่งการต้องเรียบร้อย จำได้ว่าได้สั่งอะไรไปแล้ว ไม่หลงลืม มีเรื่องมากมายที่จะต้องทำในวันหนึ่งๆ ถ้าสภาพจิตผิดปกติหรือสภาพจิตเสื่อมประเทศ ก็จะทำให้ลำบาก ประชาชนเดือดร้อน” (อยู่กับความดีของชีวิต: การฝึกจิตไม่ใช่แต่แก่ผู้ใหญ่ก็ต้องฝึก: 129)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัญญา นันทภิกขุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่ที่กล่าวสรรเสริญ คือ กล่าวสรรเสริญในการประพฤติปฏิบัติในการปกครองแผ่นดินที่จะต้องนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะเรื่องจิตที่ต้องมั่นคง

1.4.5 บทสรุปที่เป็นพุทธภาษิต จากข้อมูลพบว่าเป็นบทสรุปที่แสดงทรรศนะมากที่สุด รองลงมาคือบทสรุปที่อ้างคำสอน เช่น บทสรุปที่เป็นพุทธภาษิต เป็นการกล่าวอ้างหลักคำสอนพระพุทธเจ้าเพื่อให้ผู้รับสารสนใจ และโน้มน้าวให้คล้อยตามเนื้อเรื่องที่น่าเสนอเป็นพุทธภาษิต เช่น มีพุทธภาษิตกล่าวไว้ว่า “ธัมมะกาโร ภาวะวิง โหติ-ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ” (ชีวิตงามด้วยความดี: ความดีคือข้อธรรมที่ช่วยป้องกัน: 97)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่เป็นพุทธภาษิต ยกย่องผู้ที่ปฏิบัติตามธรรมะที่พระพุทธเจ้าท่านได้ให้ไว้จะทำให้มีความสุขและเจริญก้าวหน้า

“เราสวดว่า รุปัง อนิจจัง รูปไม่เที่ยง เวทนา อนิจจา เวทนาไม่เที่ยง สัญญา อนิจจา สัญญาไม่เที่ยง สังขารา อนิจจา สังขารไม่เที่ยง วิญญาณัง อนิจจัง วิญญาณไม่เที่ยง อันนี้แหละเป็นประโยชน์มากเหลือหลาย ถ้าเราได้อาไปคิดไปตรองบ่อยๆ เพื่อให้เห็นด้วยปัญญาว่ามันไม่เที่ยงอย่างเรา มันเป็นทุกขีในรูปใด มันเป็นอย่างไร” (อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ: กาวนาช่วยเสริมเพิ่มกำลังใจ: 157)

จากตัวอย่างข้างต้นท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิต นันทิกุ) กล่าวในส่วนสรุป ในบทสรุปที่เป็นพุทธภาษิต ให้รู้จักปล่อยวางในเรื่องของความไม่แน่นอน แต่ให้มันฝึกภาวนา เจริญสมาธิเพื่อเป็นการพัฒนาจิต

2. กลวิธีโน้มน้าวใจ พบว่ามีกลวิธีการโน้มน้าวใจ 3 กลวิธีได้แก่

2.1 กลวิธีการแสดงตัวอย่าง เป็นการยกตัวอย่างประกอบในการปาฐกถาธรรม เพื่อขยายความให้ผู้รับสารได้เข้าใจสิ่งที่นำเสนออย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น การแสดงตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง เช่น

“บางทีในครอบครัวของเราอาจจะมีคนประเภทอย่างนั้นก็ได้ เช่น เด็กหนุ่ม เด็กสาว.. ก็เป็น สาวก็เป็น บางทีก็ไม่ใช่หนุ่มสาวแล้วเป็นคนครองบ้านครองเรือนแล้วแต่มันก็มีผิดพลาด ผิดหวังในเรื่องอะไรต่างๆ ที่ตนหวังแบบเพ้อฝัน ไม่สมหวังในสิ่งนั้นสภาพจิตใจก็เปลี่ยนแปลงไป นิ่งเหม่อลอยไป ไม่ยินดีอะไร ไม่ยินดียินร้าย” (อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ: ชีวิตที่ตั้งฐานไว้ผิดจึงวิปริตวิปลาส: 20)

“ส่วนที่สมบูรณ์นี้ เป็นกลไกที่เคลื่อนไหวไปตามอำนาจของสิ่งเหล่านั้นพร้อมเพรียงเรียงหน้ากันทุกประการ ทำหน้าที่เรียบร้อย เอาตั้งแต่ภายนอก เช่น มือเรานี้ มันก็ทำหน้าที่ของมันเรียบร้อย คันตรงไหน มือก็ไปเกาอีกๆ ตรงนั้นแหละแขนขาคัน มือซ้ายก็ไปช่วยเกาให้หน่อย แขนซ้ายคัน มือขวา ก็ไปช่วยเกาให้” (อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ: อิริยาบถแห่งกายคือ.. ชีวิตที่ประณีต: 32)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าการแสดงตัวอย่างของท่านพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อดำปัญญานันทภิกขุ) ไม่ได้เป็นการยกตัวอย่าง แต่เป็นการเริ่มต้นด้วยการแสดงตัวอย่างโดยอธิบายในสิ่งที่ต้องการสื่อให้เห็นชัดเจน และพบคำที่ใช้ในการแสดงตัวอย่างโดยใช้คำว่า “เช่น”

2.2 กลวิธีการอ้างพุทธศาสนาและพุทธภาสิตเป็นการกล่าวอ้างถึงหลักความเชื่อและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา โดยใช้ภาษาธรรมะหรือใช้บาลี เพื่อให้ที่น่าเชื่อถือ มีจำนวนทั้งสิ้น 90 เรื่อง เช่น

“พระพุทเจ้าจึงสอนว่า “อะติตัง นานวาคะเมยยะ นันปฏิกังเฆ อะนาคะตัง-อย่าคิดถึงสิ่งที่ล่วงแล้วด้วยความอาลัย” บอกว่า อย่าไปคิดถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้วด้วยความอาลัย คำว่า อาลัย หมายความว่าเสียดายเรื่องนี้ เรียกว่าอาลัย เป็นทุกข์ ถ้าคิดอย่างนั้นก็เป็นทุกข์ ท่านไม่ให้คิดอย่างนั้น ให้คิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีอะไรจะอยู่กับเราถาวร เมื่อได้แล้วมันก็ต้องไม่ได้ พบแล้วมันก็ต้องจากกัน เป็นเรื่องธรรมดา คิดได้แล้วก็สบายใจ ยิ้มได้ไม่เป็นความทุกข์ในเรื่อนั้น” (ชีวิตงามด้วยความดี: อย่ายึดติดต่อสิ่งใด: 157)

“หลักการในทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับ บาป-บุญ นั้นคือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วครั้งชั่วคราว เพราะมีอะไรมากระทบ ไม่ใช่มีอยู่เต็มตลอดเวลา ใจเรานั้นไม่ได้เป็นบาปอยู่ตลอดเวลา แล้วก็ไม่ได้เป็นบุญอยู่ตลอดเวลา แต่มันเป็นอยู่ตามธรรมชาติของมัน การเป็นอยู่ตามธรรมชาติของมันนั้น คือเป็นอยู่ชนิดที่เรียกว่าไม่มีอะไร มันเฉยๆ ปกติมันก็ไม่มีอะไร จะเรียกว่าดีหรือไม่ก็ได้ จะเรียกว่าชั่วก็ไม่ได้ จะเรียกว่าสุขก็ไม่ได้ จะเรียกว่าทุกข์ก็ไม่ได้ มันเป็นกลางๆ อยู่อย่างนั้นเอง เพราะไม่มีอะไรมาค้ำเขี่ย มันก็อยู่ในสภาพกลางๆ ไม่เรียกว่าเป็นบุญเป็นบาป แต่ที่เป็นบุญเป็นบาปขึ้นในใจของเรา หรือว่าเป็นกุศลหรืออกุศลขึ้นในใจของเรานั้น ก็เพราะสิ่งภายนอกเข้ามากระทบ แล้วก็ทำให้เกิดความคิด ประุ่งแต่งขึ้นมา เรียกว่าความคิดปรุงแต่งที่เกิดขึ้นในใจเรา ที่เราสวดมนต์ว่า สังขารา อนิจจา สังขารา ทุกขา สังขารา อนัตตา สังขารัตว์นี้แหละ

เรียกว่าปรุ่่งแต่งจิต” (อยู่กั้บความดีของชีวิต: ศิล สมาธิ ปัญญา คือธรรมะชำระชีวิต: 91)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าการการอ้างถึงพระพุทศาสนาและพุทภษิตของท่านพระพรหมม้งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) เป็นการอ้างถึงคำตรัสของพระพุทเจ้า และใช้การอธิบายถึงหลักธรรมคำสอนของพระองค์ เพื่อให้ผู้รับสารคล้อยตามและสนใจที่จะปฏิบัติ ซึ่งพบว่าท่านพระพรหมม้งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) ใช้การอ้างถึงพุทศาสนาและพุทภษิตโดยใช้ภาษาไทยและภาษาบาลีร่วมกัน

2.3 กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เป็นการถามคำถามที่คาดหมายให้ผู้รับสารคล้อยตาม และมีส่วนร่วมในการปาฐกถา มีจำนวนทั้งสิ้น 11 เรื่อง พบว่ากลวิธีการอ้างพุทศาสนาและภษิตมีจำนวนมาก รองลงมาคือกลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์ เช่น

“ไม่ใช่มันจะดีขึ้นเพราะเขาว่าดี ไม่ใช่ว่าจะชั่วขึ้น เพราะเขาว่าเราชั่ว ไม่ใช่จะเป็นสุขเพราะเขาว่าเป็นสุข ไม่ใช่เป็นทุกข์ เพราะเขาว่าเป็นทุกข์ แต่มันเป็นเพราะเราเป็น ใจเรามั่นเป็นเอง เราเป็นของเราเอง ไม่ได้ขึ้นกับบุคคลอื่น” (อยู่กั้บความดีของชีวิต: ทั้งหมดเราเป็นเองโดยใจเรา: 44)

“แต่ถ้าเราไม่เข้าถึงธรรมะ ไม่ปฏิบัติธรรมะ จะอยู่เย็นเป็นสุขกันอย่างไร” (อยู่อย่างไ้ให้ชีวิตสวัสดิ: โลกนี้มีแต่เราจงแสวงหาประทีปธรรม: 59)

“ถามว่าพระพุทศาสนาดีอย่างไร อาจารย์สุภิจ บอกว่าศาสนาพุทดีตรงที่สอนให้พุทบริษัทเป็นคนใจกว้าง” (อยู่กั้บความพอใจชีวิตดีมีความสุข: ธรรมะคือสิทธิที่ถูกต้องเป็นอุดมคติของชีวิตที่ไม่ทุกข์: 59)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ของท่านพระพรหมม้งคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) เป็นการใช้คำถามเชิงแบบข้อมูล

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยพบว่า กลวิธีการโน้มน้าวใจในปริศนปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) มีดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบในปริศนปาฐกถาธรรมที่นำมาวิเคราะห์

1.1 การตั้งชื่อเรื่องพบว่าการใช้ชื่อเรื่องที่มีคำศัพท์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีปรากฏมากที่สุด เช่น ธรรม พุทธะ เป็นต้น

1.2 บทนำ ก่อนปาฐกถาธรรมท่านพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตศึกษา) บทนำขึ้นต้นด้วยการเกริ่นนำถึงความเป็นมาหรือสาเหตุของเรื่องมีการใช้มากที่สุดเพื่อต้องการให้ผู้รับสารได้เข้าใจและนำหลักที่ได้มาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตน

1.3 เนื้อเรื่อง มีเนื้อเรื่องที่กำลังกล่าวถึงสาระและประเด็นสำคัญไว้ตอนต้นหรือแสดงธรรม เพื่อให้ผู้รับสารพิจารณาพิเคราะห์พิจารณาเรื่องแต่ละเรื่องที่น่าเสนอ โดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนที่ได้ปาฐกถาไว้

1.4 บทสรุปที่แสดงทัศนะเป็นการสรุปสิ่งที่ได้แสดงไว้ในปาฐกถาธรรม ทำให้ผู้รับสารสามารถจับใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและมีผลต่อการโน้มน้าวให้ปฏิบัติ หรือเห็นจริง

2. ผลการวิจัยพบกลวิธีโน้มน้าวใจที่นำมาวิเคราะห์ กลวิธีการโน้มน้าวที่ใช้การอ้างพุทธศาสนาและพุทธภาษิต พบว่ามีมากเพื่อช่วยจูงใจและให้ผู้รับสารสนใจรวมทั้งเข้าใจข้อธรรมะที่จะนำไปปฏิบัติ ทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจในเนื้อหาและเข้าใจหลักคำสอน ก็คือธรรมะได้ดียิ่งขึ้น เช่น

“พระพุทธเจ้าจึงสอนว่า “อะตีตัง นานวาคะเมยยะ นันปฏิกังขะ อะนาคะตัง-อย่าคิดถึงสิ่งที่ล่วงแล้วด้วยความอาลัย” บอกว่าอย่าไปคิดถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้วด้วยความอาลัย คำว่า อาลัย หมายความว่าเสียดายเรื่องนี้ เรียกว่าอาลัย เป็นทุกข์ ถ้าคิดอย่างนั้นก็เป็นทุกข์ ท่านไม่ให้คิดอย่างนั้น ให้คิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีอะไร จะอยู่

กับเราถาวร เมื่อได้แล้วมันก็ต้องไม่ได้ พบแล้วมันก็ต้องจากกัน เป็นเรื่องธรรมดา คิดได้แล้วก็สบายใจ ยิ้มได้ไม่เป็นความทุกข์ในเรื่อนั้น”

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำครั้งนี้เป็นการศึกษากลวิธีการโน้มน้าวใจกลวิธีการโน้มน้าวใจในปริเฉทปาฐกถาธรรม พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ) พบว่ายังมีประเด็นอื่นที่น่าสนใจที่ควรมีการศึกษาต่อดังนี้

1. ควรมีการศึกษากลวิธีการแสดงความเด่นของข้อความในปาฐกถาธรรม
2. ควรศึกษาโครงสร้างวณะในปาฐกถาธรรมของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ)

เอกสารอ้างอิง

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. การเขียนเพื่อการสื่อสาร (Writing for Communication).

พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

ธิดา โมสิกรัตน์. ประมวลสาระชุดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี:

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นวพรรณ พันธุ์เมธา. 2546. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์น.

พระปัญญานันทภิกขุ. 2554. อยู่กับความดีของชีวิต (เล่มที่1). กรุงเทพมหานคร:

สถาพร.

_____. 2554. อยู่กับความพอใจชีวิตดีมีสุข (เล่มที่2). กรุงเทพมหานคร:

สถาพร.

_____. 2554. อยู่อย่างไรให้ชีวิตสวัสดิ (เล่มที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาพร.

- _____. 2554. **ชีวิตงามด้วยความดี (เล่มที่ 4)**. กรุงเทพมหานคร: สถาพร.
พิชชาภา ลือสกุลธรรม. 2550. **บทบาทของพระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อบัญญานันทภิกขุ) ต่อการส่งเสริมสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พัชราภรณ์ เอี่ยมสุทธา. 2547. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2537. **วจนวิเคราะห์: การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ (Discourse Analysis)**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2542. **ภาษาในสังคมไทย: ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. 2542. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ธีรเนตร. 2543. **กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า**. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.